

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

II. Conciliato Episcopo, in India elaborare instituit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

& liberi parentibus similes, aut etiam nequiores. Hic rerum status erat in India, cum eò Franciscus venit. Qui mirè lætus se aliquando (quod omni voto expectauerat) in Indiam peruenisse, rebus hisce cognitis, ad medendum tot ac tantis malis curam intendit: & quod in illo ardore animi permirum est, cautiùs quàm auidiùs admouit manum.

CAPVT II.

Conciliato Episcopo, in India elaborare instituit.

NON erat ignarus, inter Episcopos, & Nalios curatores Ecclesiasticos, si vtrique summo iure agant, nec de suo remittant iure, facile controuersias & contentiones oriri, non minore damno, quàm offensione populorum. Omnium igitur primùm omnem certaminum materiam de medio remouendam ratus, vt *provideret bona non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.* Episcopum sibi omni ratione demereri statuit. Ergo Deo & Archangelo Indiæ Præsidente (vt eius institutum ferebat) inuocatis, Episcopũ adit; eiq; comiter simul ac reuerenter

2. Cor. 8.

India Episcopũ adit.

reuer

reter salutato demonstrat, se Pauli Tertij Pont. Max. & Ioannis Tertij Lusitanæ Regis missu venisse in Indiam, ut Ethnicos ad Christi fidem adduceret; Neophytos ac Lusitanos ad Christianam erudiret pietatem. Cæterum parere magis quàm imperare assuetum, alieno arbitrio uti malle quàm suo. Proinde se in Episcopi Indici potestate futurum: nihilq; facturum prorsus, nisi ex ipsius sententia ac voluntate. Tum Pontificiis Regiisque literis prolatis, Apostolicæ suæ legationis testibus, ad eius pedes prouolutus, ea omnia se illi tradere ait, ne secus vteretur, quàm Episcopo visum foret. Non facile aliàs magis apparuit, quàm citò animos conciliet vera humilitas. Alboquercius tantam talis viri demissionem modestiamque admiratus, summæ facilitati demittentis se, pari facilitate respondit. Nam confestim iacentem comiter alleuat, eidemque diploma ac literas reddit, gratum sibi futurum confirmans, si Apostolicus Legatus data auctoritate ad Pontificis Regisque vteretur arbitrium. Neque enim dubitandum, quin ita usus esset, ut talium virorum de se iudicia comprobaret. Ex eo tempore inter Episcopum & Xaverium obsequio obseruatiaque adeò certatum est, ut inuicem sua

*Goanum
Episcopum
summa
demissione
sibi conciliat.*

confir

consilia amicissimè cōmunicarent. Franciscus ergo lætus sibi in Christiana re curanda adiutorem Episcopum fore, alacrius Goæ, velut pensum instituti sui, summa vi agros iuuare institit. Extemplo sede in valetudinario regio collocata, grauius affectis omni ope inseruire: hortari nunc singulos, nunc vniuersos: confessionis & Eucharistiæ Sacramentis expiare non antè destitit, quàm morum mutatio spem vitæ fecisset melioris. Præcipuus labor erat, grauius laborantibus subuenire, quibus non interdiu solùm, sed etiam noctu præstò erat, omnibus eximiã eius benignitatem amoremque in alienos plus quàm paternum mirantibus. Quippe Francisci lectus esse vulgò dicebatur ad pedes eius, qui grauissimo inter omnes esset morbo implicitus. ibi enim instituto suo pernoctabat, vt omnibus horis, si quid grauius incidisset, periculo ingruenti celeritas obuiam iret. Inter quæ nihilo ei minor cura paupertatis tuendæ, quàm nauandæ benignitatis, fuit. Xauerij vestimenta erant ea, quibus Lusitania indutus venerat, cultu haud fanè à vilioribus vulgatisque Lusitanorum Sacerdotum abhorrentia. Cæterùm veritus ne dispar vestitus abalienaret ab se animos Indorum, statuit ab Sacerdotibus,

Francisci lectus apud periculossimè agrotantè.

Studium paupertatis in vestitu.

tibus, qui ibi degebant, non differre vestitu. Itaque satis gnarus, Societati IESU vestis habitum certum ac proprium nullum esse, sed communem Sacerdotum eius loci ubi versetur, valetudinarij custodem facilè exorat pro familiaritate, ut tunicam sibi plebeiam comparet, quali pauperes indigenæ Sacerdotes vulgò uti solebant. Sed ille non tam postulati quàm decori memor, pro Francisci dignitate atque auctoritate, defert ei ex vndulata veste confectam togam. liberali facto liberaliorem addit orationem: talem ibi Sacerdotum vestitum esse, propter maximos Indiæ calores: vestis genus, etsi vndulatum sit; rude tamen esse, plebeiumque. At Xaverius illas vestimentorum delicias auersatus; Tum tu igitur (inquit) istam vndulatam togam cuiquam istorum, quos dicis, Sacerdotum, si voles, dabis: mihi, si videbitur, cannabinam curabis nigram. Quippe hominem, qui paupertatem vouerit, ea vestis decet, quæ & indicium sit & monumentum paupertatis. Huius ille responsi veritate victus, talarum ei tunicam cannabinam, qualem requirebat, conficiendam protinus curat. Ea deinde Franciscus, illorum Sacerdotum ritu, est usus sine zona & pallio, malens de vestitu quàm de paupertate detrahere. In

*Tunica
cannabi-
na utitur,
sine toga
aut pallio.*

eo autem non magis moderatio enituit,
quàm constantia. Eundem deinceps ve-
stitum in India perpetuò usurpauit.
Et valuit eius auctoritas apud So-
cios, qui diu Francisci instituto talem ha-
bitum tenuere. Cæterùm hodie, Lusita-
norum more, quem complures iam pe-
regrini Sacerdotes in India sequuntur, &
zona vtuntur, & pallio. Porro cùm Nofo-
comij Præfectus detritos ac laceros Fran-
cisci calceos, & simul soleis coriisque te-
mere affutis deformes notasset, ei nouos
attulit. At ille, vt erat vbique sui similis,
nullis precibus perpelli potuit, vt veteres
calceos mutaret nouis, suos illos fatis ad-
huc vtiles esse dictitans: adeò tenax erat
paupertatis. Agebat tum Xauerius annū
circiter quintum & quadragesimum, quæ
ætas ferè consilio magis quàm virib⁹ pol-
let. Verùm ille virtute erectus, nulli cede-
bat labori. Etsi enim per id tempus ægro-
rum subleuandorum præcipua erat cura:
nequaquam tamen valentibus deerat,
quos grauior siue animorum, seu corpo-
rum casus vrgeret. Post operam agris im-
pensè datam, manè adeuntibus confiten-
di gratia faciles aures dabat: sæpe à pri-
moribus ciuitatis ob eandem causam e-
uocabatur. Et erat tanta confiteri cupi-
entium multitudo, vt ne decimæ quidem
eorum

*Calceos la-
ceros ac de-
formes
mutare
nouis recu-
sat.*

eorum

*Vinctos
corrogata
stipe iuuat*

*Leprosos
ministrat.*

Concionatur.

*Priuata
colloquia.*

eorum parti eximia Xauerij sedulitas subiceret. Post meridiem ferè vinctos in custodia visitans, corrogata iuuabat stipe traditaque eis rectè confitendi rationes plurimas totius antea vitæ confessiones audiuit. Nec nihil Xauerij apud alios valuit exemplum. Prætor ipse Sosa semel in hebdomada & ægros benignè inuisere, & vinctos, causis eorum cognoscendis expediendisque, solari instituit: idque solenne habuit quamdiu in India fuit. Dominicis porrò diebus Xauerius leprosos (quorum Nosocomium est in suburbano) iuuabat, eis cum cæteris in rebus ministrans, tum verò, post exceptas confessiones, Christi corpus impertiens. Nec quisquam omnino fuit eorum, qui non illo auctore sacrorum mysteriorum particeps fieret. Vbi satis operæ ægris nauasense visus est, in ædem B. Mariæ, valetudinario proximam, demigravit, valentibus quoque opem laturus. Ibi Dominicis ac festis diebus manè concionem habebat ad Lusitanos, à prandio indigenis Symboli capita cum summa cura explicabat, maiore hominum frequentia, quàm pro ædis, vbi docebat, modo. Inde inimicos ad pacem, dissidentes ad concordiam reducebat. Nec quicquam in priuatis colloquiis inexpertum omisit, quod ad fan-

nant

mandos cruium animos pertineret. Ille Lusitanos sermonis affabilitate captos comiter de ipsorum vitiis admonuit: ille incusso nunc mortis nunc gehennæ terrore, perditos homines à flagitiis reuocauit. Quos, vt primùm permotos esse sensit, modò ad expiationem noxarum, modò ad vitæ emendationem rogando alternis, suadendoque, pellicere institit. Satis constat plerosque ita affectos atque animatos, vt à confessione nouam vitæ rationem instituerint, pellicibus electis, & malè parta pecunia restituta.

Fruetus sermonū.

CAPVT III.

*Pellices miro artificio nuptiis iungit,
aut detrahit. Pueros rudesq; Catechismo instruit.*

CÆTERVM haud paulò plus in pellicibus, quàm in alienis pecuniis, laboris atque operæ fuit. Illa tempestate Lusitani Gœæ, ob Lusitanarum mulierû inopiam, alienigenarum erant amoribus implicati. Pleraq; Simonix, aut Peguanæ, nonnullæ ab Iaponia Sinisue. Quippe hæ Indis feminis specie corporis, & decore habitus; longè præstant. Eas fer-

mè